

geven. Daarmede loopt de rechtsorde het gevaar in haar toepassing op het concrete geval met de gerechtigheid in strijd te komen. De rechtszekerheid wordt duur betaald, ten koste van het doel zelf der rechtsorde, de verwezenlijking van de gerechtigheid. *Summum ius summa iniuria.*

De rechtsorde is een kostbaar goed, maar te verwezenlijken door beperkte middelen. De eisch der gerechtigheid is niet restloos in formule te brengen; de door het recht gepostuleerde zekerheid eischt formules. De spanning tusschen die eischen kan den rechter, die in gebondenheid aan de wet de gerechtigheid heeft te dienen, voor ernstige moeilijkheden plaatsen. Wanneer hij zich gedwongen ziet een vonnis te wijzen, dat naar zijn inzicht met de gerechtigheid niet strookt, kan de, overigens juiste, overweging, dat hij voor fouten in de wet niet verantwoordelijk is, het gevoel van onbevredigdheid niet wegnemen. Gelukkig is een land te achten waar, gelijk ten onzent, niet dan bij uitzondering het geldend recht den rechter in zoo moeilijke positie brengt. Wel geen rechter zal het beschoren zijn, dat steeds de uitspraak die hij geven moet door zijn rechtsgevoel als rechtvaardig wordt erkend. Maar de rechter zal zich reenschap er van geven, dat ook zijn rechtsgevoel kan dwalen. Wordt de spanning hem te machtig, dan staat hem de weg open het ambt, dat hij niet met een rustig geweten kan vervullen, te verlaten. Zoo heeft in Frankrijk de wetgeving tegen de congregaties honderden magistraten, vooral van de staande magistratuur, doen heengaan. Ik kan niet anders zien of zoodanige houding is meer gepast, dan de poging om door interpretatieve tours de force de wet naar eigen inzicht te verwringen. Niet zelden wordt dit, vergoelijkend, geconstateerd als het redmiddel der practijk. Openlijk geschiedt het intusschen in elk geval niet, waarin een erkenning kan worden gezien, dat het met 's rechters ambtsplicht niet strookt. Ook met de waardigheid van het hooge rechterambt zijn zoodanige niet avouabele expedienten kwalijk te rijmen ²⁹⁾.